

INTERPROVINCIALE COMMISSIE HERINDELING VIJFHEERENLANDEN

IPC VERSLAG van het gesprek met bestuurders van de U10 (Utrecht 10) d.d. 11 april 2016 in het provinciehuis van Utrecht, dit in het kader van de herindelingsprocedure van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik met als doel de vorming van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018.

Aanwezig:

Namens de U10:

- Frans Backhuijs, burgemeester Nieuwegein
- Maarten Schurink, gemeentesecretaris Utrecht

Namens de IPC:

- Rogier van der Sande, plaatsvervangend voorzitter IPC
- Bart Krol, IPC-lid
- Roel Wever, procesbegeleider IPC
- Marcel de Prieëlle, beleidsadviseur provincie Zuid-Holland
- Hans Versteeg, beleidsadviseur provincie Utrecht
- Greet van Weerd, verslaglegging

De heer Van der Sande heet de aanwezigen welkom. Vervolgens licht hij de herindelingsprocedure en de planning nader toe. Afgesproken wordt dat de gespreksdeelnemers het (vertrouwelijke) conceptverslag van dit gesprek eerst ter correctie zullen ontvangen. De verslagen worden uiteindelijk onderdeel van het herindelingsontwerp dat ter inzage wordt gelegd en het vertrouwelijke karakter van dit verslag is vanaf dat moment niet meer van kracht.

Hoe beoordeelt u de voorgenomen samenvoeging van Leerdam-Vianen-Zederik tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018?

De heer Backhuijs deelt mede dat de gemeenten in de U10 het een goede zaak vinden dat de drie gemeenten zich middels samenwerking willen gaan versterken. Vianen is een van de kleinere gemeenten die aan de U10 deelneemt en er is alle begrip voor dat Vianen versterking zoekt bij andere gemeenten. Vianen heeft de bestuurders van Leerdam en Zederik inmiddels ook geïntroduceerd bij bestuurdersbijeenkomsten van de U10.

Wat betekent de voorgenomen fusie voor de regionale samenwerking en de bestuurskracht in de regio U10? Kan Vijfheerenlanden deelnemen aan de U10 als het in Zuid-Holland ligt?

De heer Backhuijs deelt mede dat de U10 bestuurders elkaar regelmatig aan de Utrechtse bestuurs tafels, maar ook op andere plekken in provinciaal verband, tegenkomen. Vijfheerenlanden zou in principe kunnen deelnemen aan de U10, wanneer ze aan de provincie Zuid-Holland wordt toegevoegd, maar kan volgens dat model niet deelnemen aan allerlei andere bestuurlijke bijeenkomsten in

de provincie Utrecht (bijvoorbeeld in het kader van de veiligheidsregio, de politieregio, RUD, ODRU e.d.).

De U10 is geen bestuurslichaam maar een bestuurlijk netwerk dat op vele manieren met elkaar samenhangt. De netwerksamenwerking wordt versterkt wanneer bestuurders elkaar regelmatig aan de verschillende bestuurstafels tegenkomen. Het is belangrijk om in dat netwerk te participeren.

Vianen is onderdeel van de U10. Wat voegt Vianen (en mogelijk ook Leerdam en Zederik) toe? Hoe zit het netwerk in elkaar?

De heer Schurink licht toe dat de U10, bestaande uit de voormalige BRU gemeenten plus Woerden een lichtvoetig netwerk is. De U10 wil vooral ontwikkelingen op bestuurlijk vlak in de regio aan elkaar verbinden. De bestuurders ontmoeten elkaar bijvoorbeeld in de VRU, de GGD of de ODRU en Vianen is onderdeel van het netwerk.

Op sommige onderdelen wordt met een gemeenschappelijke regeling zwaar ingezet, maar de kern is dat er in U10 verband niet zwaarder dan nodig wordt georganiseerd. Wat gebeurt er allemaal in de regio? De VRU, de ODRU of op het gebied van belastingen zijn er zware samenwerkingsverbanden op basis van een gemeenschappelijke regeling. Maar de samenwerking in de U10 bijvoorbeeld op het gebied van economie of wonen komt zonder gemeenschappelijke regeling tot stand.

In het kader van wonen heeft de U10 zich ingezet voor vaststelling van een Huisvestingsverordening in 16 individuele gemeenten, zonder dat daar een gemeenschappelijke regeling aan ten grondslag ligt.

Voor wat betreft de economische structuur merkt de heer Backhuijs aanvullend op dat de inwoners van Vianen sterk op de stad Utrecht en Nieuwegein georiënteerd zijn. Vianen vormt in feite de poort van de regio Utrecht vanuit het zuiden. De inhoudelijke argumenten, op grond waarvan Vianen zich destijds bij de provincie Utrecht wilde aansluiten, zijn nog steeds van kracht. Ter zake wordt ook gewezen op Hoef en Haag, de woningbouwopgave van Vianen die bedoeld is voor de Utrechtse regio.

De IPC vraagt naar de toegevoegde waarde van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden voor de U10.

De heer Backhuijs wijst erop dat veel inwoners, die aan de overkant van de Lek wonen, werken in Nieuwegein en in de stad Utrecht. De rivier was altijd de provinciegrens en was in het verleden moeilijk oversteekbaar, maar met de huidige verbindingen is dat knelpunt verleden tijd. Vanuit Leerdam is men binnen een kwartier de stadsgrens van Utrecht genaderd.

De heer Schurink noemt Vijfheerenlanden een gemeente die in twee provincies kan passen.

De mogelijke komst van Vijfheerenlanden naar de provincie Utrecht biedt de nodige kansen als het gaat om de versterking van recreatie en toerisme. Op recreatief gebied vindt er nu nog weinig sturing plaats, omdat het gebied nog niet als een samenhangend geheel wordt beschouwd.

Het gebied rond Utrecht (van Maarsse tot Nieuwegein en Houten met de stad Utrecht centraal gelegen) is één van de meest verstedelijkte gebieden van Nederland. Er is veel drukte (veel fietsers) in het gebied en de inwoners hebben ruimte buiten het stadsgebied nodig. Het gebied Vijfheerenlanden zou naast het Groene Hart en de Heuvelrug een derde groene uitloop kunnen worden voor het stedelijk gebied. Het is duidelijk dat Vijfheerenlanden in U10 verband krachtiger kan gaan opereren dan Vianen.

De verbindingen in het gebied worden steeds beter. De verbreding van de A27 zal waarschijnlijk ook leiden tot de aanleg van een fietspad langs die snelweg. Daardoor wordt de provinciale noord-zuid fietsverbinding verder geoptimaliseerd.

Hoe staat het bestuur van de U10 tegenover het voornemen van Vijfheerenlanden om grensontkennend samen te werken?

De heer Backhuijs meent dat grensontkennend samenwerken - specifiek gericht op de U10 – zeker mogelijk is. De provinciegrens is in dat opzicht niet zo relevant. Mocht Vijfheerenlanden aan Zuid-Holland worden toegevoegd en willen deelnemen aan de U10, dan vraagt dat wel de nodige inspanning van bestuurders en ambtenaren. Bestuurders moeten elkaar regelmatig ontmoeten, om een netwerk te kunnen vormen.

Hij wijst ook op het recreatieschap de Stichtse Groenlanden, een gemeenschappelijke regeling voor recreatievoorzieningen in de Utrechtse regio. De nieuwe gemeente zal moeten nadenken over de vraag hoe daarmee moet worden omgegaan.

De IPC stelt vast dat een dubbele oriëntatie van de nieuwe gemeente op twee gebieden veel tijd en energie van bestuurders en ambtenaren zal vergen.

De heer Schurink merkt op dat een dubbele oriëntatie voor gemeenten niet ongebruikelijk is. De gemeente Stichtse Vecht richt zich op het Noorden (Weesp, Hilversum, Wijdmeren en voor een deel op Amsterdam) maar maakt ook met volle overtuiging onderdeel uit van de U10. Woerden heeft een samenwerking met het Groene Hart, met Gouda en met Alphen, dus ook een dubbele oriëntatie.

Die dubbele oriëntatie komt vooral voor bij gemeenten in de overgangsgebieden. Dat is ook zichtbaar bij De Bilt en Bunnik richting de Heuvelrug en Amersfoort richting Gelderland.

Aan de orde komt dat Leerdam, Vianen en Zederik, wat betreft verkeer en vervoer, economie, wonen en gezondheidszorg sterk op het Utrechtse georiënteerd zijn. De inwoners van dat gebied kunnen bv. kiezen voor ziekenhuisvoorzieningen in Tiel en in Nieuwegein. Vaak valt de keuze op het grote ziekenhuis in Nieuwegein.

De heer Schurink wijst erop dat die dubbele oriëntatie ook geldt voor IJsselstein die als het ware de Lopikerwaard in zijn kielzog meeneemt. IJsselstein doet volwaardig mee aan de U10 terwijl Montfoort op allerlei U-10 onderwerpen aansluit. Spreker noemt de U10 een “ontspannen concept” dat naar behoefte en naar energie groter of kleiner kan worden gemaakt. Een dubbele oriëntatie betekent harder werken en dat doen die gemeenten zoals Stichtse Vecht, Zeist, De Bilt en IJsselstein ook.

De IPC vraagt wat de gevolgen zijn voor de U10, wanneer de nieuwe gemeente niet in dat netwerk gaat participeren.

De heer Backhuijs meent dat dit niet veel gevolgen zal hebben voor de U10, maar wel voor de inwoners van het gebied. Zo is de U10 (min Woerden) in overleg met de provincie Utrecht over het openbaar vervoer. Het zou een gemis zijn wanneer “de andere kant van de Lek” daarin niet meer zou participeren, temeer daar zich langs de A2 een belangrijk overstappunt voor het openbaar vervoer bevindt. Voorts wijst hij op de woningbouwlocatie van Vianen, die specifiek voor de regio Utrecht bestemd is. Mocht Vianen niet meer deelnemen aan de U10, dan komen de bestuurders uit Vianen en die van andere gemeenten elkaar niet meer vanzelfsprekend tegen aan de bestuurstafels Wonen en R.O., terwijl daar veel geregeld wordt op het gebied van woningbouw.

De voorzitter vraagt of het voorgaande impliceert dat de provinciebesturen van Zuid-Holland en Utrecht goede afspraken moeten maken over de woningbouw en de OV in het gebied, mocht de nieuwe gemeente zich bij Zuid-Holland gaan aansluiten, teneinde de huidige samenhang in het gebied niet verloren te laten gaan.

De heer Schurink noemt het vanuit de U10 geredeneerd “onhandig”, wanneer Vianen zou overgaan naar de provincie Zuid-Holland, omdat er grote samenhang is met het stedelijk gebied Utrecht. De woningbouw is op te vangen als bestuurders uit die nieuwe gemeente deelnemen aan de U10 en de bestuurstafel Wonen. Hij is van oordeel dat een interventie van beide provincies op dat vlak niet nodig is.

De heer Krol verduidelijkt dat de woningbouwopgave voor de Utrechtse regio voor een deel in Vianen is belegd en is vastgelegd in de Utrechtse Provinciale Ruimtelijke Visie. Ongeacht de provinciekeuze van Vijfheerenlanden zal de woningbouwopgave in Hoef en Haag worden gerealiseerd als opvang voor de Utrechtse regio. Hij verduidelijkt dat de woningbouwopgave tot 2030 grotendeels is gepland en geborgd. De woningbouwopgave na 2030, waar in de Utrechtse regio met een blijvende groei zeker behoefte aan zal zijn, kan nu niet worden overzien.

Vastgesteld wordt dat de variant dat Vijfheerenlanden zich gaat aansluiten bij de provincie Utrecht, maar niet in de U10 zou gaan participeren, in principe een theoretische is.

De IPC vraagt naar de relatie tussen de U10 en de Economic Board Utrecht (EBU).

De heer Schurink antwoordt dat de EBU ook onderdeel uitmaakt van het U10 netwerk, zij het in een vrij informele zin.

Hoe nadrukkelijker Vijfheerenlanden zich op Utrecht oriënteert, hoe logischer het is dat de gemeente volop aan het netwerk meedoet. Hij noemt Vijfheerenlanden een mooie toevoeging voor de regio Utrecht, als het gaat om woningbouw en de kansen op het gebied van recreatie en toerisme.

De IPC vraagt of Vianen, ten opzichte van de overige U10 gemeenten, wel voldoende geprofiteerd heeft van de groei van Utrecht. In dit verband wordt verwezen naar de werkgelegenheidcijfers.

De heer Backhuijs wijst erop dat Miele een grote campus in Vianen heeft gevestigd; dit heeft de nodige werkgelegenheid gegenereerd. Zelf heeft hij het beeld dat Vianen wel degelijk profiteert van de ligging in de provincie Utrecht. Het nieuwe bedrijventerrein aan de oostzijde van de A27 met de distributiecentra loopt bijvoorbeeld vol.

De heer Schurink wijst erop dat het gebied langs de A2, vanaf Lage Weide tot aan Vianen, een andere economische bedrijvigheid heeft (veelal maakindustrie en logistiek), dan de hoogwaardige kennisintensieve bedrijvigheid in Houten, Bunnik, De Bilt en de oostkant van de stad. Vianen heeft vooral maakindustrie, logistiek, handel en overslag. In de stadsregio zijn ook banen nodig op het LBO- en MBO- niveau en daar levert Vianen een bijdrage aan.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng.